

V 9
5435

Fr. 47 41

Vg
3435

D. MARTINI LVTHERI

SELECTI EX BARBARIA EMENDANDAE RELIGIONIS
INSTRUMENTI INGENIVM AD MIRACVLVM DOCILE
DIVINITVSQ. EXTRA ORDINEM COLLVSTRATVM
IN PERDISCENDIS CITO LINGVIS NECESSARIIS
NOMINATIM GRAECA DEMONSTRANS

PHILOSOPHIAE AC POETICES
CANDIDATOS

AD HONORES SVMMOS

DIE XXX APRIL. A. C. CIOIOCCXLVI

PASTOR. SANCTIOR

FESTO CAPESSENDOS RITV

ORDINIS PHILOSOPHORVM

IN ACADEMIA VVITTEBERG

DECANVS

GEORG. GVIL. KIRCHMAIERVS

POTENTISSIMI SARMATARVM REGIS AC PRINCIPIS

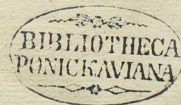
EL. SAXONVM CONSILIARIVS GRAEC. LIT. PROF. PVBL

H. T. IMPERIALI AVCTORITATE CONSTITVTVS

COMES PALATINVS

PEROFFICIOSE ATQ. PERAMANTER

INVITAT

Quoties perfectam omnibus doctrinarum partibus, numerisque, diui Paulli eruditionem, in Tarsensi academia, uel Athenis et Alexandria, uel celebri alio, si quod uspiam exiterit, gymnasio, longe tum praestantiore, partam ingenio, studioque incredibili, expendo, toties desino mirari, cur Spiritus S. eum *σκέυος ἐκλογής*, item *ἐθνῶν ἀπόστολον*, prae cunctis, instinctu diuino percitis, appeller, cur non aut Matthaeum, aut Marcum, aut Ioannem, aut Petrum, isto distinguat nomine atque cohonestet. Nimirum, sine dubitatione, singulares plane, cum ingenii, tum iudicii, artibus, scientiisque, perpolitum exquisitissimis, sanctissimum respexit Numen dotes, quas summa ipsius benignitas, in Paulo, adhuc Iudaeo, collocarat, auxeratque immensum quantum in collustrato deinde luce caelesti, ut selectum sic reuera euaderet instrumentum, ac gentium doctor. Disputatio quondam nostra, *de D. Paulo, ut σκέυος ἐκλογής, ratione academicae suae eruditionis*, A. CIO IO CC XXXIX proposita, ostendit luculente, quamobrem, praecipuo hoc titulo, anteferreretur ceteris N. Foederis auctoribus, licet Spiritus S. interpretet et internuncii cuncti uno eodemque eius fruatur afflatu. At magni hic refert, scire, Tarsensem illum, in arduo maxime *θεοπνευστος* negotio, tantum praestare collegis suis arctissimae eiusdem cum Numine conformationis, quanto, in academiis, capacior iam dudum, ante conuersionem sui salutarem, sit redditus administrandorum quorumcunque, et expediendorum, quae mandatum sibi officium gentes praefertim, detestabili superstitione corruptas, uero uindicandi Deo, postulabat. Intellectu rem sane difficilem, quae ad mentis instinctum afflatumque diuinum attinet, Athenagoras, Graecus secundi doctor seculi, similitudine tibicinis illustrat, fistulam, seu tibiam, pro ratione foraminis, aut amplioris, aut angustioris, aut obtusioris, aut acutioris, uel plenis, uel minus plenis, inflans buccis, sonumque edentis, interiori organi structurae conuenienter, modo fortiozem, modo leniorem, utrumque tamen pulcre concinentem inter se, ac aequabilem. Sic Spiritus sanctissimus aliter sese accommodat literatissimi ingenio Paulli, philosophi, oratoris, iureconsulti, excellentis, aliter Petri, reliquorumque, per se rudium omnino *ἐπιγεγενημένων*, moderante cuiusque naturam et conditionem *θεοπνευστία*. Repeto hactenus eo cursim stricteque ex Dissertatione nostra, cuius supra mentionem fecimus, cur unus diuus Paulus quasi cognomine tam illustri *σκέυος ἐκλογής*, de caelo, fuerit insignitus. Causam praecipuam in eo nobis reperisse uidemur, quod doctor gentium futurus, in academiis, adolescens iuuenisue, fato quodam, complere pectus debuit maximarum et plurimarum scientiarum, artiumque, copia et uarietate, quibus ipsi opus fuerit ad errores pestiferos, ex infestorum Christo hominum animis, radicibus extrahendos. Vnum fatis sit testimonii, quicquid eruditissimo *ἀποστόλου*, ex Arato, Menandro, Epimenide, aliis poetis Graecis, in mentem uenerit, scribenti auctoritate Numinis et nomine, id, quamuis ab impiis profectum deorum cultoribus, minus tamen impie pronunciatum, facit suum *θεοπνευστος*. His, de Paulli eruditione, omni exceptione maiori, praenunciis, quaeritur iam, num nostras Martinus Lutherus cum illo comparetur recte, ac *σκέυος* dici possit *ἐκλογής*. Hieronymus VVel-

*Απολογία
περι Χριστιαν
σῶν*

*Ep. ad P. Ebe-
ritum, anno CIO
IO LXII*

humanitatis, artiumque optimarum, quae, in Exercitatione nostra
 academica, iudicamus Paulo, in Luthero autem, prima certamina sa-
 cra, cum aduersariis suis, anno 1517, fuscipiente, prorsus
 desideramus. Quem, contra Teclum, stupidum plane charta-
 rum uenialium, quibus noxae remitterentur, quaestorem, nisi pla-
 ne iuissent artes ingenuae pariter, ac linguae, cum principio non
 factum plane, sed nimium immoderatus facti modus, improbare-
 tur, auctoritasque Pontificis nondum, ne minimum quidem, laede-
 retur. Ipsi equidem dederim iuueni Latinae cognitionem linguae,
 apparentibus, in scriptis suis, hinc atque illinc, uestigiis auctorum,
 ut uocantur a Gellio, *classicorum*, sed, pro seculo barbaro, barba-
 rae magnam partem, id est, incomtae, impolitae et rudis. In aca-
 demia Erfordensi, ne ad inferiores retro nimis respiciamus scholas, cuius
 Musis se se, studiorum causa, addixerat, literarum humanitati, fer-
 tur, operam dedisse admodum, ut multorum opinio est, et fallax pro-
 flus, in ipse Melanchthon, in uita illius mutila et imperfecta, reliquis-
 set scriptum, pleraque ueterum Latinorum, Ciceronis, Virgili, Liuii, et
 aliorum, legisse monumenta. Enimvero nemo id crederet, cui horren-
 da barbarismorum monstra, ueluti paternitas, neutralis, indisciplina-
 tus, sodomitari, romanari, christianiter, euentualiter, cognitori, magi-
 strari, retaliare, poetari, uocaliter, scripturaliter, granditer, uenerabiliter,
 contributio, theologicissimus, scrupulosissus, docibilis, conducibilis, poda-
 grosus, aduersatissimus, damnatissimus, opiniosus, importabilis, passio-
 nissimus, obrutissimus, extemporalissimus, hostilissimus, acerbatissimus,
 reliqua innumerabilia, eaque tum simplicia, tum continentia, in epi-
 stolis, occurrerint portenta. Suboriretur enim inde dubitatio non o-
 mnino nulla, si ipse pleraque ueterum Latinorum scriptorum monu-
 menta, si Ciceronem, si Liuium, si Virgilium, si et alios, legit, cur non
 abstinuit a locutione horribile quid, inconditum, insulsum, ἀνάλογον,
 fonante. At enim, quicquid barbari est, aetati Latinitatis illius lutulen-
 tae, et ex lacunis male doctorum hauritae, tribuamus, quae, quod ele-
 gantiae Martini ingenio, ac munditiae, inest, fere totum deprauat,
 non minus, quam ager, bonis frugibus foecundus, malis saepe herbis,
 nimium pullulantibus, obruitur et oppletur. In manibus est nostris
 non uulgare ineuntis seculi micioris, si ἐὲς θεομασίαν excipias, tale quoddam
 scriptum, *Dialogus illustratus ac Augustissime urbis Albiorene uulgo Witten-
 berg dicte situm, auenitatem, ac illustrationem docens tirocinium no-
 bilitum artium a. 1508.* editus, item, *Georgii Sibuti Darabini Poete et O-
 ratoris laureati Siluula in Albiorem illustrata.* Auersa pagina, hic
 auctor se uocat poetam et oratorem imperatoris manibus laureatum, or-
 dinarium lectorem humaniorum literarum in famosissima academia Al-
 biorena. Quem dialogum, haud insulse compositum, cum carmine, di-
 xeris merito quasi praefusionem et praecursionem nascentis hic pro-
 xime et humanitatis, et religionis, cuius utriusque unus simul est ex-
 ortus, unus occasus. De tenacissimo harum uinculo ex oraculo Apollin-
 is Pythii editum tibi, putes, quod uir diuinus, maxime omnium mortali-
 um expertus, pronunciat, aperto sic, in epistola, ad Eobanum Hessium,
 T. II. p. 307^b. *pectore, ego per fasus sum, sine literarum peritia prorsus stare non posse
 sinceram Theologiam, sicut hactenus ruentibus et iacentibus literis, mi-
 serum et cecidit et iacuit.* Cui totus suffragatur immortalis memo-
 riae H. Casaubonus, totidem uerbis huc tranferendis, *mibi satis acce-
 ptum est, grauiores illas literas, quae uitam magno Luthero debent, sine
 harum nitiorum adminiculo florere diu non posse.* Omnino ueritati inimi-
 ca est ἡ τῶν γεγραμμένων, καὶ τῆς φιλοσοφίας, ἀπειρία, quod seculorum superio-
 rum experientia satis superque est comprobatum. Mirum uero non est, si
 bar-

Ep. 723 ad
 Taurinensium

barbariae seculi resisti haud plane poterit, quin, primis doctrinae sancti-
 oris pariter, ac literarum instaurandarum, temporibus, uiro, sacris rebus
 unice intento, contra dictionis omnino negligenti, fordidae ac pudicae
 uoces, uocumque coniunctiones, obreperent, mentemque praecurrerent.
 Inde dignissimum est, ut, quod, in veteri Ordinis Philosophi nostri docu-
 mento publico, seu *matricula* barbata, de Luthero legitur relatum, uerita-
 tis comprobandae causa, huc apponatur, Io. Agricola, intra duos men-
 ses, Februarium et Aprilem, bis *βραβεύσας*, sic annotatum manu, eodem
 anno M D X X I I I I ultima Aprilis (id quod antea nunquam factum est
 VVittebergae) urgentibus hoc D. Iob. Staupicio, cui haec schola suam
 debebat principium, et D. Martino Luthero, non tam literarum, quam
 Euangelii, (cuius fulgure Deus Opt. Max. sub hoc tempus, Germaniam il-
 lustrauerat) adfessore, Georgius Führer Saltzburgeris Magisterii negotia
 adsecutus. Quo uero deinde magis fordes religionis eluit, et Augiae,
 Pontificis, dico, Romani, stabulum repurgauit Martinus, eo magis si-
 mul inquinatum correxit stylum suum Latinum. Etenim non dissimulan-
 dum hic, quanto luculentiores, beneficio linguarum, facit progressus
 restitutus in pristinum integritatis statum mysteriis Christianae reli-
 gionis, tanto clarius e tenebris crassae incitiae emergit ingenii lumen,
 quod, singulari Dei benignitate, plus plusque accensum est. Eo ta-
 men puri incorruptique, et elegantis, ac perspicui, sermonis Latialis
 adspirare, per omnem aetatem, potuit nunquam, quo Philippus, diuinitate
 ingenii, peruenerit, quos fatum prouidentissimum tam arcte coniunxit,
 ut, in grauissimis rerum diuinarum negotiis, alter, sine altero, ille docen-
 do diserte, hic scribendo nitide, nihil praestare possit. De Graeca, prae-
 cipua humanitatis parte, deinceps uideamus, num in hac se praestitit
 σκευός τις ἐκδοχής, i. e. lectissimum Dei instrumentum, dignumque,
 qui conferretur cum Paulo, ostenturi, portento prodigioque prop-
 ter esse, intra perbreue temporis spatium, incredibili summi Numi-
 nis adiumento, ad miraculum usque, Graece doctum euasisse Spi-
 ritus S. interpretem, *μωυζών*, siue, quod tum idem est, hominem plane
 et omnino barbarum. Operae pretium, censeo, ob historicorum disten-
 tum, subtilis hic limare ueritatem, et monstrare quasi uestigia, quae impref-
 ferit in Graecae linguae stadio, quosque fecerit gradus, ac simul ante
 oculos ponere, praeter expectationem omnium, uno, itemque altero,
 anno, quantas sibi pepererit opes ad N. Foedus, sensus diuinissimi aucto-
 ris conuenienter congruenterque, interpretandum. Hic profecto im-
 mensus se aperit Graecae eruditionis campus, in quo, inaudita ingenii do-
 cilitate, cunctos longissime praecurrit, ita, ut, quod sexcenti uix com-
 pluribus annis, immo per omnem uitam, summa industria, non asse-
 quantur, iste, uel triennio, inter infinitas occupationes, celeriter arripat,
 intelligentiaque comprehendat perfecta. Lutherus negotiorum molem,
 qua tantum non opprimitur, dicendo uix exprimere potest, sic de se tes-
 tatus, *opus est nobis prope duobus scribis, seu cancellariis, pene nihil per
 diem ago, quam literas scribo, raro mihi integrum tempus est, horas per-
 soluendi et celebrandi, item, tot distrabor exterius actibus, ut spiritus pro-
 pe extinguatur, et alio loco, occupatissimus scribo, uisitor, lector, pra-
 dicator, scriptor, auditor, actor, cursor, procurator, et quid non.* Num
 quid adeo, et quantum, superfuertit otii studiis humanioribus, iudicari
 facile potest. Attinet, ante omnia, in tanta historicorum pugna, cer-
 tum definire tempus, quo Martinus nostras, senexne, an inuenis, σκευός
 ἐκδοχής, addiscendis linguis, sine quibus in tenebris iacuissent uolumi-
 na sacra, se se pararit. Viti VVinhemii, Graeca, hac in Academia,
 auctoritate publica, summa cum laude, profitentis, de Luthero, collega
 suo, et aequali, aliorumque, uehementer miraberis, nobiscum, iudicium,
 habens

T. I. ep. 21,
 T. II. p. 134 b.
 p. 391 b. edit.
 P. Melanch-
 thoni

T. IV. declam.
 P. Melanch-
 thoni

senem enim didicisse literas Graecas, non dubitans, quin, hoc scribens, in mente habuerit Marcum illum Catonem Censorium, de quo idem isdem legitur uerbis apud Ciceronem, de senectute. At enim Martium tum, cum, in scholis Philippicis, ad Musas se applicaret manufectiores, plane negamus, appellari posse senem, siue, ut Nepoti placet, in Catone, seniore, nisi ualde παραρρητικός de aetate inflexa, uoce Plinii, in Panegyrico, quam alias iuuentum uocat, locutus esse supra Vitus uideatur. Quintiliano potius laudatus modo Cato, aetate iam declinata, hoc est, in senectute, dicitur Graecas literas didicisse. Ad fidem faciendam, rem paullo altius repetemus, ductis, ex continentis annorum aliquot serie, argumentis haud fallacibus, et sua ipsius confessione comprobatis. Fatetur Lutherus ingenue, mense Febr. a. 1515 xvii, nescire se figuras literarum Graecarum pingere, in uocibus Latine ab eo expressis, Graece uero ἀνάστημα et ἀνάστημα exprimentis, quarum accuratam et distinctam expositionem desiderat a Lango. Quocirca scite distinxeris temporum ordinem, ante, et post, Philippi aditum huius loci. Si prius species, negatur prorsus Martino et necessitas, et facultas, et occasio, percipiendi Graeca, si posterius, harum quaeque conceditur. Primum Megalander, cum Teclio, homine stipite et franco, congressus, non necesse habuit pugnare armis, in eruditionis officina fabricatis, deinde uero Pontificem ipsum diuini gladio uerbi iugulare coactus, sacrosancta oracula, non Latine, sicut antea, sed Graece, fusa, debuit perferuari, linguarum adminiculo, haesque, mirabili industria, ex limpidis haurire fontibus, doctore Melanchthone, caelo quasi delapso. Fortunatiorem annum consequenti 1515 xviii, si eruditionem aestimes, sol non uidit, nec fortunatior dies xv Augusti illuxit academiae VVitebergensi, quo princeps ingenii iuuenis, ex Tubingensi, huc arcessitus, ad Graecam provinciam ornandam, aduenit. De primi huius aduentus secundissimis auspiciis, ad Io. Staupitium, Georg. Spalatium, Io. Langum, triumuiros, ut temporibus illis, literarum iudices, uerbis quidem impurissimis, hanc in sententiam, perscribit, coepta hic est Graeca lectura. Graecissimus omnes propter intellectum Bibliae, item, Philippus in primis omnes Theologos, summus cura uediis et infimis, studiosos facit Graecitatis. Confirmat idem, ad Fridericum, Principem El. hoc modo, Graecatur et Hebraicatur sat feliciter VVittenberga tua. Ipse tamen anno dicti seculi xviii, uel paullo ante, quam accederet huc Philippus, in epistola ad Staupitium, non hospes plane in Graecis et peregrinus ex eo uideretur, quod arduam materiem sacram, de poenitentia, ex uocabuli, μετάνοια, quasi incunabilis, peritissimorum ductu uirorum, tam neruose inuestigat, ut menti Spiritus S. faciat satis. Non alienum est ab hoc loco, perstringere cursim singularem Lutheri modestiam, qui, quod optime scit, nescire se, simulat, ac palam confitetur. Exemplum ex Colloquijs mensae nomine inscriptis, Teutonicis conceptum uerbis, licet huc accessere, ita dicentis, ich kann weder Griechisch noch Hebraeisch, ich will aber dennoch einem Hebraeer, und Griechen ziemlich begegnen. Noui illius magistri praeceptis, institutisque, usus, ut aler Cato, sic auidе arripuit Graecas literas, quasi diurnam stum explere cupiens, ut duas paullo post Spalatio mitteret epistolas, intermissis uerbis Graecis non unis, idque altero, ab ingressu academiae nostrae, anno 1515 xix. Quo et ille ab hoc donatus fuit Homero, cum inscriptione, τῷ ἐν Χριστῷ πανμνηστῶν Μαρτίνῳ, τῷ Θεολόγῳ, Φλωππος, in Christo omnium amicitissimo, Martino, theologo, Philippus, quem sane codicem bibliotheca publica inter κειμήλια ostentat. Nec puduit Lutherum, piguitue, philosophum, et theologum doctorem, prope ueteranum, audire, in scholis,

c. VI, et XII

Institut. Orat. XII, 11

T. I, ep. 24

T. I, ep. 58
59

Dedicat. T. II

Opp. Lat. Ien.

T. I, ep. 50

p. 609, ed. II
p. 609

T. I, ep. 86, et
87

lis, docentem puerulum, sic corpusculum uocat, et adolescentem, si aetatem consideres, unius et uiginti annorum, eundemque modo Graecum, modo Graecissimum, modo Graecanicissimum suum, et dulcissimum, praedicare praeceptorem, atque celebrare, quo saluo, alium non desideret. Eidem ipse alias, rudem tyronem se dicendo, nec poenitere, sub tali tolerare magistro militiam, et graue Martis onus, submitte falces non magis, quam Eobano Hesso, poetae doctissimo, rudem opponit Lutherum, qui tamen, duobus fere ante annis, plusquam Herculeo labore, uniuersis N. Foederis tralatione fuerat defunctus. Subductis his temporum rationibus, colligas, licet, Lutherum, natum A. CIO CCCC LXXXIII, habuisse tum, cum se dedere inciperet erudiendum communi Germaniae praeceptorum, annos sex et triginta, nec fuisse adolescentem, nec senem, nisi abui notione absurde uelis, quarum se ineptiarum fecit lo. Melchior Krafftius affinem. Denique memoratu dignissimum nostrum, interiecto triennii spatio, eo processisse eruditionis Graecae, ut A. CIO IOXXXI, non CIO IOXX, quo solum promisit, integrum potuerit transferre N. Instrumentum in eremo sua. Testis est epistola, his uerbis, ad Georg. Spalatinum, A. CIO IOXXXII exarata, non solum Ioannis Euangelium, sed totum Testamentum nouum, in Pathmo mea, uerteram, uerum omnia nunc eliminari cepimus Philippus et ego. Foetus ingenti, perfectus cunctis partibus, primum VVittebergae exit in lucem, mense Septembri anni modo nominati, testantibus epistolis ad Spalatinum. Quis, quaeuo, somniaret, illo fieri id modo posse, sine admirabili ac singulari diuinioris linguae intelligentia. Quamuis haud negauerim, ipso Martino supra quasi gloriantem, conuersionem illam, opera Philippi, postea perpolitam, cuius assensione et approbatione nil duxerit antiquius, quippe quem haud pudet, etsi magistrum artium, philosophiae et theologiae, si, ut illius utamur uerbis, huius sibi Grammaticae disenserit ingenium, suo sensu cedere. Quod et quotidie fecit, ob diuum domum, quod Deus in hoc fictile uasculum larga benedictione insudit. Inde haud dubitanter apparet, in hoc audiorum genere, nullius unquam penitus se tradidisse institutionibus Graecis, quam unius nostri humanitatis praeceptoris. Ergo iam tum, tempore, a die IV Maii, A. CIO IOXXXI, usque ad V Martii CIO IOXXXII, circiter annuo, in arce VVartburgensi exacto, Graece iam fuerit, ad miraculum, doctissimus Megalander, oportet, cum Graeca Spiritus S. effata Germanico exprimeret sermone. At enim uero ne, uulgari aliquo eum, putes, perfunctum interpretandi munere, omnes ingenii, iudicii, memoriae, neruos fuisse illi contendendos, inde facile intelligitur, quod, si fide digno credimus auctori ipsi, una cum Philippo et Aurogallo, unius uersus, aut unius uocis, aptae expositioni Teutonicae quatuordecim interdum dies impendit, ut alia taceamus, quae ex instituto, in epistola, de interpretatione, persequitur. Sunt, ante, et post, Lutherum, qui, separatis temporibus, sibi sumferint, ut, quamquam rudi, certe inuita, Minerua, N. Foederis dictionem cum Germanica commutare auderent. His de tot tralationibus equis saltem suspicetur, Martini unam unius Hermanni Contin-
Epist. gratul. ad Ducon Augustum, de natali, p. 62

gii, instar omnium, mereri tale tantumque elogium, de artifice diuinio summi artificis, sic pronunciantis, dixerim merito, ex ista uerstone nos Germanos recte scribere, et loqui emendate, didicisse. Mira porro translationis perspicuitas, proprietates, elegantia et suauitas. Quod si profecto nihil aliud, omni in uita, praestitisset Lutherus, satis hoc unum suffecisset ad aeternam uiri commendationem, et iam plus satis Germaniae nostrae, omnique uicino Europaee orbi, profuisset. Ne autem rationem nescias, quare Lutheri stylus Teutonicus, inter barbaros elaboratus, tam inuidendis laudibus, a laudatis maxime uiris, commendetur, atque a Gram-

T. I, ep. 57-59
60

T. I, ep. 246

T. II, p. 307

Ital. in uer-
sion. Germ. N.
T. p. 61
T. I, ep. 204

T. II, p. 350

T. I, ep. 116

Epist. gratul.
ad Ducon Au-
gustum, de na-
tali, p. 62

VD-18

Colloq. mens.
p. 699, ed. Lips.
c. 10 c c

Grammaticis doctis etiamnum habeatur pro regula dictionis et norma,
 audiamus ipsum, pace eruditorum, Germanice differentem, *ich rede
 nach der Saechsischen Cantzeley, vvelcher nachfolgen alle Fürsten und
 Koenige in Deutſchland. Alle Reichs Staete, Fürſten - Hoſe ſchreiben
 nach der Saechsischen und unſers Fürſten Cantzeley.* En *συνεδος τῆς ἐκκλησίας
 selectum Dei instrumentum*, exquisitissimo linguae genere explanandi
 oracula, cuius memoriam quotannis pie ac religioſe, cum ſuis, domi, feſto
 ritu, coluit Io. Bugenhagius, Pomeranus. In uiam redimus, et ad Graeca,
 in quae tota mente, totoque animi impetu, incumbere A. C. 10 XXI
 perſeuerat conſtanter Martinus, ex *Pathmo* ſua renuncians, ſe ibi, condo-
 netur barbara barbari ſaeculi flexio uocis, *Bibliam Graecam et Hebraeam
 legere, item, ſe otioſiſſimum et negotioſiſſimum eſſe, Hebraica et Graeca di-
 ſcere, et ſine intermiſſione ſcribere.* Eobanum denique Heſſum certioſem
 facit. *ſe ſibi emiſſe*, A. C. 10 XXV, *Homerum, ut Graecus fieret.* Eſt demum
 generatim attendendum, quod iam ſupra ſubmonuimus, uirum diuinis
 concitatum ſtimulis, qua erat incredibili modeltia, etſi Melanchthoni-
 aniſ ſcholiſ fuerit addictiſſimus, immenſas Graecae opes eruditionis, inde
 comparatas ſibi, tamen iactare nunquam ſolere, ſed perpetuum diſcen-
 di ſtudium prae ſe ferre, perpetuumque diſcipulum ſe proſiteri, alio-
 quin, in ſanctiori codice N. Inſtrumenti uertendo, id fatigii, inſtinctu
 diuino, beneficioque, conſecutum, ut aſcendere homo, quiſquis ſit, alti-
 us haud queat. Ad orationem ſacram penitus perſpiciendam, etiam ex
 poetis Graecis, Homero, Lycophrone, aliis, quibus cum primis delecta-
 batur, ſubſidia conquirebat, haud ſecus, ac diuus Paullus, ex laudato
 modo poetarum principe, Menandro, Epimenide, Arato, aliis, non
 refragante *θεομελεσει*, commode, breuiter, acute, dicta repetit, immo, pro-
 fanis ex ſcriptoribus, uſquequaque ſuum dicendi genus adornat et in-
 ſtruit. Plura quidem, de noſtrate Martino Luthero, ut *συνεδος τῆς ἐκκλησίας*, ſiue
 delecto expiandae religionis, a tetris Romanenſium erroribus, inſtrumento
 dicenda forent, uerum inſtituti ratio alio me uocat. Nimirum
 detur hic, ad extremum, locus inimitis *praedicandae* modis prouiden-
 tiae ſummi Numinis, quae, proximo uertenti menſe Septembri, formi-
 doſo furentis Martis impetu, praeter omnium opinionem, turbatam,
 omnium opinione citius, ex caede hominum tot millium, horumque
 ſanguine adhuc calente, in campo pene Martio, cruore tanquam madido,
 pacem, cruentiſſimam quidem, at Muſis noſtris exoptatiſſimam, paucis
 ante diebus, non ſine ſenſuum ſtupore, uoluit renacſci. Quae Muſae per-
 culſae modo ac proſtratae cum uiderentur iacere, nunc reuiuſcunt, et,
 in ſede hac ſua, Lutheri quondam et Melanchthonis, lectiſſimorum
 repurgandae religionis conſortium, officina, eaque, horrendo illo tri-
 cennali non magis, quam nupero, bello, prorfus inuiolata, ſapientiae et
 liberalium artium praemia, dulciſſimae pacis focios, more inſtitutoque
 maiorum, ſtatis ſolemnibus, die xxx Aprilis, meditantur diſtribuenda
 optimis Candidatis. Agitedum, in ſpem melioris fortunae erigere a-
 nimos, et, ſumtu, uel in hac temporis difficultate, parabili facile ac to-
 lerando, nomina apud me, honorum ueſtrorum, publica auctoritate,
 amplificatorem, proſitemini mature. Sic uos, Viros pariter, atque lu-
 uenes, reuerendos, clariſſimosque, Deus O. M. bene adiuuet, atque
 nullo non prosperitatum genere reddat cumulatos.

T. I, ep. 119
233
T. II, p. 308

P. P. x Calendas Februarias, A. C
CICIDCCXLVI

V V I T T E B E R G A E
P R E L O E P H R A I M I G O T T L O B I E I C H S F E L D I
A C A D E M I A E A T Y P I S

orma,
rede
u und
eiben
no pns,
nandi
festo
aeca,
XXI
ondo-
aeam
ca di-
orem
mum
uinis
honi-
inde
scen-
alio-
nctu
,alti-
n ex
ecta-
dato
non
pro-
t in-
fue
stru-
rum
den-
ormi-
tam,
nque
dido,
aucis
per-
t, et,
rum
tri-
ne et
oque
enda
re a-
e to-
rate,
e lu-
ne

ULB Halle

3

008 553 629

YD-78

Fr. 47 41

9
5435

D. MARTINI LVTHERI
SELECTI EX BARBARIA EMENDANDAE RELIGIONIS
INSTRVMENTI INGENIVM AD MIRACVLVM DOCILE
DIVINITVSQ. EXTRA ORDINEM COLLVSTRATVM
IN PERDISCENDIS CITO LINGVIS NECESSARIIS
NOMINATIM GRAECA DEMONSTRANS
PHILOSOPHIAE AC POETICES
CANDIDATOS

AD HONORES SVMMOS
DIE XXX APRIL. A. C. MDCCCXLVI

PASTOR. SANCTIOR
FESTO CAPESSENDOS RITV
ORDINIS PHILOSOPHORVM
IN ACADEMIA VVITTEBERG
DECANVS

GEORG. GVIL. KIRCHMAIERVS
POTENTISSIMI SARMATARVM REGIS AC PRINCIPIS
EL SAXONVM CONSILIARIVS GRAEC. LIT. PROF. PVBL
H. T. IMPERIALI AVCTORITATE CONSTITVTVS
COMES PALATINVS

ATQ. PERAMANTER
VITAT

